

NGUYỄN THANH HƯNG - LÊ NGỌC SƠN

LỊCH SỬ TOÁN HỌC

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

NGUYỄN THANH HÙNG – LÊ NGỌC SƠN

LỊCH SỬ TOÁN HỌC

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

LỜI NÓI ĐẦU

---

*Lịch sử toán học là khoa học về các quy luật khách quan của sự phát triển toán học. Toán học sẽ không thể đánh giá đúng mức nếu chúng ta không hiểu về lịch sử của nó. Cuốn sách **Lịch sử toán học** này gồm 6 chương:*

Chương 1. Giai đoạn phát sinh và phương pháp toán học đầu tiên

Chương 2. Giai đoạn toán học sơ cấp

Chương 3. Giai đoạn toán học cao cấp

Chương 4. Giai đoạn toán học hiện đại

Chương 5. Lịch sử về các kiến thức giải tích

Chương 6. Sơ lược về lịch sử toán học Việt Nam

Sách là tài liệu tham khảo cho nghiên cứu sinh, học viên cao học, sinh viên và giảng viên, giáo viên dạy toán.

Viết về lịch sử nói chung, lịch sử toán học nói riêng là một vấn đề không dễ dàng, do đó sách khó tránh khỏi những thiếu sót, chúng tôi rất mong nhận được góp ý của bạn đọc để sách được hoàn thiện hơn trong lần tái bản sau. Mọi góp ý xin gửi về Công ty Cổ phần Sách Đại học – Dạy nghề, 25 Hàn Thuyên, Hai Bà Trưng, Hà Nội.

Xin chân thành cảm ơn!

CÁC TÁC GIẢ

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
LỜI NÓI ĐẦU	3

MỞ ĐẦU

0.1. Các giai đoạn phát sinh, phát triển của Toán học	7
0.2. Mối quan hệ của Triết học duy vật biện chứng với Toán học	8

Chương 1

GIAI ĐOẠN PHÁT SINH VÀ PHƯƠNG PHÁP TOÁN HỌC ĐẦU TIÊN

1.1. Giai đoạn phát sinh của những khái niệm	26
1.2. Phương pháp toán học đầu tiên (Phương pháp tiên đề)	32

Chương 2

GIAI ĐOẠN TOÁN HỌC SƠ CẤP

2.1. Thời gian	36
2.2. Đặc điểm chính	36
2.3. Các nền toán học tiêu biểu	36
2.4. Nhà toán học Archimedes (287 – 212 TCN)	37

Chương 3

GIAI ĐOẠN TOÁN HỌC CAO CẤP

3.1. Thời gian	41
3.2. Đặc điểm chính	41
3.3. Các nền toán học tiêu biểu	42
3.4. Một số nhà toán học tiêu biểu	42

Chương 4

GIAI ĐOẠN TOÁN HỌC HIỆN ĐẠI

4.1. Thời gian	53
4.2. Đặc điểm chính	53
4.3. Các nền toán học tiêu biểu	55
4.4. Một số nhà toán học tiêu biểu	59

Chương 5

LỊCH SỬ VỀ CÁC KIẾN THỨC GIẢI TÍCH

5.1.	Sự xuất hiện khái niệm vô hạn	70
5.2.	Các nghịch lý của Zeno (khoảng 490 – 430 TCN)	72
5.3.	Phương pháp vét kiệt của Eudoxus (Khoảng 408 – 355 TCN)	75
5.4.	Phương pháp cân bằng của Archimedes (khoảng 287 – 212 TCN).....	78
5.5.	Những bước đầu của phép tính tích phân ở Tây Âu	80
5.6.	Phương pháp những cái không chia được của Bonaventura Cavalieri (1598 – 1647)	82
5.7.	Bước đầu của phép lấy vi phân	84
5.8.	Nghiên cứu của John Wallis (1616 – 1703) và Isaac Barrow (1630 – 1677)	87
5.9.	Nghiên cứu của Newton (1642 – 1727)	91
5.10.	Nghiên cứu của Leibniz (1646 – 1716)	92
5.11.	Chỉ dẫn lịch sử về phép tính tích phân	93

Chương 6

SƠ LƯỢC VỀ LỊCH SỬ TOÁN HỌC VIỆT NAM

6.1.	Nhìn lại lịch sử toán học Việt Nam	96
6.2.	Các tổ chức, đơn vị toán học hiện nay	103
6.3.	Một số nhà toán học Việt Nam	108
6.4.	Một số bài viết cần quan tâm	119
TÀI LIỆU THAM KHẢO		126